HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

א ההוא בבשיל ולא בשיל איכא דאמרי אמר רב המנונא אין מערבין בתרדין חיין דאמר רב חסדא סילקא חייא קטיל גברא חייא והא קא חזינן דקא אכלי ולא מייתי התם בבשיל ולא בשיל אמר רב חסדא א) תבשיל של תרדין יפה ללב וטוב לעינים וכל שכן לבני מעיים אמר אביי והוא דיתיב אבי תפי ועביד ב) תוך תוך אמר רבא ג) הריני כבן עזאי בשוקי טבריא אמר ליה ההוא מרבנן לרבא תפוחים בכמה אמר ליה וכי מערבין בתפוחים ולא ד) והתנן ב כל האוכלין מצטרפין לפסול את הגוויה בחצי פרס ג ובמזון שתי סעודות לעירוב ד וכביצה לטמא טומאת אוכלים והאי מאי תיובתא אילימא משום דקתני כל האוכלין והני בני אכילה נינהו ה) והאמר רבי יוחנן אין למדין מן הכללות ואפילו במקום שנאמר בו חוץ אלא משום דקתני ובמזון שתי סעודות לעירוב וכביצה לטמא טומאת אוכלין והני נמי בני טמויי טומאת אוכלין נינהו וכמה אמר ר"נ ה תפוחים בקב מיתיבי ר"ש בן אלעזר אומר ו עוכלא תבלין וליטרא ירק ועשרה אגוזין וחמשה אפרסקין ושני רמונים ואתרוג אחד ואמר גורסק בר דרי משמיה דרב מנשיא בר שגובלי משמיה דרב ז וכן לעירוב והני נמי ליהוו כי אפרסקין הני חשיבי והני לא חשיבי אמר רב יוסף שרא ליה מריה לרב מנשיא בר שגובלי אנא אמריתא ניהליה אמתני' והוא אמרה אברייתא ו) דתנן ח אין פוחתין לעני בגורן מחצי קב חטין וקב שעורין רבי מאיר אומר חצי קב שעורין וקב וחצי כוסמין וקב גרוגרות ט או מנה דבילה רבי עקיבא אומר פרס י וחצי לוג יין ר"ע אומר רביעית כ ורביעית שמן ר"ע אומר שמינית ושאר כל הפירות אמר אבא שאול ל כדי שימכרם ויקח בהן מזון שתי סעודות ואמר רב וכן לעירוב ומאי אולמיה דהאי מהך אילימא משום דקא תני בהך תבלין ותבלין לאו בני אכילה נינהו אטו הכא מי לא קתני חטין ושעורין ולאו בני אכילה נינהו אלא משום דקתני חצי לוג יין ואמר רב מ מערבין (א) בשתי רביעיות של יין מדבעינן כולי האי ש"מ כי אמר רב וכן לעירוב אהא מתני' קאמר ש"מ אמר מר ובמזון שתי סעודות לעירוב סבר רב יוסף למימר עד דאיכא סעודה מהאי וסעודה מהאי אמר ליה רבה אפילו למחצה לשליש ולרביע גופא אמר רב מערבין בשתי רביעיות של יין ומי בעינן כולי האי והתניא רבי שמעון בן אלעזר אומר יין כדי לאכול בו נ חומץ כדי לטבל בו זיתים ובצלים כדי לאכול בהן שתי סעודות התם ס בחמרא מבשלא אמר מר חומץ כדי לטבל בו אמר רב גידל אמר רב כדי לטבל בו מזון שתי סעודות של ירק איכא דאמרי אמר רב גידל אמר רב ירק הנאכל בשתי סעודות אמר מר זיתים ובצלים כדי לאכול בהן מזון שתי סעודות ובבצלים מי מערבין והתניא ז) אמר ר' שמעון בן אלעזר פעם אחת ח) שבת רבי מאיר בערדיסקא ובא אדם אחד לפניו אמר לו ר' עירבתי בבצלים לטיבעין והושיבו ר' מאיר בארבע אמות שלו לא קשיא הא בעלים הא באימהות דתניא אכל בצל והשכים ומת אין אומרין ממה מת ואמר שמואל לא שנו אלא בעלים אבל באימהות לית לן בה ובעלין נמי לא אמרן אלא

דלא

בשיל ולא בשיל. קטיל גברא: **איכא דאמרי אמר רב המנונא כו' והא חזינן אינשי דאכלי ולא מייתי התם בבשיל ולא בשיל.** כי קאמר רב המנונא אין מערבין בבשיל ולא בשיל: **אבי תפי.** בכירה מקום שפיתת הקדירה: **ועביד תוך תוך.** שמבושל יפה ונלטמק כולו עד שנימוח וכשהוא רותח דומה כמשמיע קול זה תוך תוך ט): **הריני כבן עזאי בשוקי טבריא.** יומא בדיחא הוה ליה לרבא ואמר להו לתלמידיו השתא ניחא דעתאי והריני מזומן להשיב בחריפות לכל מי שישאלני כבן עזאי שהיה דורש בשוקי טבריא ולא היה בימיו עוקר הרים כמותו י) [והיה אומר ° כל חכמי ישראל לפני כקליפת השום חוץ מן הקרח הזה]כ): **לפסול את הגוויה.** אם אכל אוכלין טמאין אע"ג שאין אוכל מטמא אדם במגע אי אכיל מינייהו חצי פרס דהיינו שני ביצים נפסל מלאכול בתרומה כדתנן בפירקין לקמן (דף פג.) וחצי חציה לפסול את הגוויה. חציה היינו פרס ל' פרוסה וחצי חציה היינו חצי פרס: **אלא משום דתני.** עירוב דומיא דטומאת אוכלין דמשמע כל שהוא מטמא טומאת אוכלין יש לו מזון שתי סעודות חזי לעירוב ותפוחין בני טמויי נינהו: **ר' שמעון בן אלעזר.** במעשר עני שמחלקו לעניים הרבה על הגורן קאי וקאמר אין פוחתין לעני בגורן מהאי שיעור דכתיב ל) ונתת ללוי לגר ליתום ולאלמנה ובציר מהכי לא הוי נתינה: **עוכלא.** [א] שמינית [ב] שבליטרא וליטרא הוא לוג: **וכן לעירוב.** דחלק עני בגורן נמי מזון שתי סעודות היא כדאמר לקמן: ה"ג **והני נמי ליהוי כאפרסקין.** ותיסגי בחמשה: **חשיבי.** ואמרינן לקמן מ) כל שהוא ליפתן כדי לאכול בו אלמא לאו ממש סעודות נ) דליהוי כולה סעודתא מההוא מינא בעינן אלא כל מידי לפום חשיבותיה אם ליפתן שאדם רגיל ללפת בו את הפת [שיעורו כדי ללפת בו את הפת] לשתי סעודות ואם דבר הרגיל לבא בקינוח סעודה הוא שיעורו בכדי שאדם רגיל להביא קינוח לב' סעודות: **שרי ליה מריה.** ימחול לו אדונו ס) על דבר זה לרבי מנשיא: **דאנא אמריתא ניהליה.** להא דאמר רב וכן לעירוב אמתני' כדמפרש ואזיל והוא אגמריה לגורסק בר דרי אברייתא: **אין פוחתין לעני בגורן.** ממעשר עני אם יש לו הרבה לחלק ובאו עניים הרבה והוא מחלק לכל אחד אל יפחות לו משיעור זה דנתינה בעינן. והתם ע) קתני היה לו דבר מועט נותן לפניהם והן מחלקין ביניהן: **מחצי קב חיטין.** ואם שעורין קב ואם כוסמין קב ומחצה: **דבילה.** לאחר שנדרסין בעיגול קרי להו דבילה ושוב אינו מוכר במדה אלא במשקל: **פרס.** חצי מנה: **ומאי אולמיה דהאי מהך.** דאיקפד רב יוסף ארב מנשיא דאמר אברייתא במאי דאיירי מתניתין לא איירי ברייתא ולא סתרן אהדדי הני שיעורייהו בהכי והני שיעורייהו בהכי: **לאו בני אכילה נינהו.** וסבירא ליה לרב יוסף דאין מערבין בהן הלכך וכן לעירוב לאו עלה אתמר: **אלא משום דקתני חצי לוג יין.** דהיינו שתי רביעיות ושמעינן ליה לרב גבי עירוב נמי דקאמר הכי: **וסעודה מהאי.** ב' אוכלין מצטרפין לעירוב אבל ג' וד' דליכא סעודה מכל חד לא: **יין כדי לאכול בו.** לשרות בו פת מזון ב' סעודות: **חומץ כדי לטבל בו.** בשר מזון ב' סעודות: **כדי לאכול בהן.** ללפת בהן את הפת דב' סעודות: **התם.** דקתני יין כדי לאכול בו: **בחמרא מבושל.** קאמר דחשוב ללפת בו אבל חמרא בעלמא בעינן להיות בו שתיית ב' סעודות והיינו ב' רביעיות: **מזון ב' סעודות ירק.** שכל הסעודה מן הירק: **ירק הנאכל לב' סעודות.** בפת: **בערדיסקא ובא אדם אחד לפניו.** בשבת מחוץ לתחום על ידי עירוב שעירב ממקומו לטיבעין והיא ערדיסקא באלפים אמה שבין עירובו לטיבעין: **והושיבו ר' מאיר בד' אמות.** ואסר לו ללכת ולזוז ממקומו מד' אמותיו שהיה עומד בהן בשעת שאלה דקסבר לאו עירוב הוא ונמצא יוצא חוץ לתחום בלא עירוב ותנן לקמן בפ' מי שהוציאוהו (דף מא.) אין לו אלא ד' אמות: **עלין.** לא חשיבי ורעים לאכול:

דלא

מאי אולמיה דהאי מהאי. נראה לפרש ° דקים ליה להש"ס דרב יוסף לא שמעיה דרב אמתני' בפירוש אלא משום טעם דקדק רב יוסף דאמר רב אמתני' ולהכי קאמר מאי אולמיה דהאי מהאי מאיזה כח בא לדקדק ומשני משום דקתני מתני' חצי לוג יין ואמר רב מערבין בשתי רביעיות יין והך מילתא לא אמר רב בפירוש אלא מכללא דההיא דוכן לעירוב איתמר א"כ שמע מינה דוכן לעירוב אמתני' איתמר דאי אברייתא מנא ליה דסבר רב מערבין בשתי רביעיות יין דהא פשיטא דאין ללמוד זה מזה מדלא אמר כל שיעורי עירוב כשיעורי מתנות עניים: **חומץ** כדי לטבל בו. היינו רביעית כדאמרינן בפרק הדר (דף סח.) וליקנו להו רביעתא דחלא בחביתא:

והושיבו ר' מאיר בד' אמותיו. חוץ לעיר היה דבעיר היה מהלך את כולה כדאמר במי שהוציאוהו (דף מא:) אי נמי סבר לה כרבי יהושע דאמר אין לו אלא ארבע אמות ואין לומר משום דרבי מאיר קניס שוגג אטו מזיד דהא בדאורייתא לא קניס ואית ליה בפירקין [דף לה:] דתחומין דאורייתא ועוד כיון דחשבינן כל העיר כארבע אמות אפילו במזיד נמי מהלך את את כולה דמזיד נמי אית ליה ארבע אמות. בתוספות רבינו יהודה:

מפני

עין משפט נר מצוה

לא א [מיי' פ"א מהל' עירובין הל' יא] טוש"ע א"ח סי' שפו סעיף ה:

לב ב מיי' פ"ד מהל' טומאת אוכלין הלכה ג:

לג ג מיי' פ"א מהלכות עירובין הל' ט [יא] סמג עשין דרבנן א טוש"ע א"ח שם סעיף ד:

לד ד מיי' פ"ד מהלכות טומאת אוכלין הל' ג:

לה ה ו ז מיי' פ"א מהל' עירובין הלכה יא ופ"ו מהל' מתנות עניים הל' ח סמג שם טוש"ע א"ח סי' שפו סעיף ז:

לו ח ט י כ ל מיי' פ"ו מהלכות מתנות עניים הל' ח:

לז מ נ ס מיי' פ"א מהל' עירובין הלכה [י] יא סמג עשין דרבנן א טוש"ע א"ח שם סעיף ו:

◆

מוסף רש"י

ועביד תוך תוך. כלומר שלוק ונמחה מאד וקול רתיחתו נשמעת כקול תוך תוך (ברכות לט.). **הריני כבן עזאי בשוקי טבריא.** יום אחד היה דעתו צלולה, אמר הריני כאן בפומבדיתא מוכן להשיב דבר לשואל בעומק ובחריפות כבן עזאי שהיה חריף ודורש בשוקי טבריא (סוטה מה. וכעי"ז קידושין כ.) **או:** הריני משובח במקומי שאני דרשן ובקי כבן עזאי שהיה משתבח בשוקי טבריא, כדתניא בבכורות בפ' תשיעי (נח.) בן עזאי אומר כל חכמי ישראל לפני כקליפת השום (ערכין ל:). **אין למדין מן הכללות.** כל היכא דתנן כלל לא אמרינן דוקא הוא, דאיכא כלל דלא דק במילתיה ואיכא מילי דליתנהו בההוא כלל, **ואפילו במקום שנאמר בו חוץ.** מדבר פלוני, דאיכא למימר מדאפקיה להאי וודאי דק בכלליה אפילו הכי לא ילפינן מיניה דדלמא שייר ולא אפיק כל מאי **דבעי** (לעיל כז. וכעי"ז קידושין לד.).

◆

רבינו חננאל (המשך)

(לעיניין) [לעניים] בגורן מחצי קב חיטין וקב שעורין. ר' מאיר אמר חצי קב, וקב וחצי כוסמין, וקב גרוגרות או מנה דבילה [ר"ע אומר] פרס. חצי לוג יין ר' עקיב' אומר רביעית. רביעית שמן ר' עקיבא אומר שמינית. ושאר כל הפירות אמר אבא שאול כדי שימכרם ויקח בהן מזון שתי סעודות. והוא אמר הא דרב וכן לעירוב (בזו) [על זו] הברייתא. ומאי אולמיה דמתני' מברייתא. משום דתני בברייתא תבלין, ותבלין לאו בני אכילה ולאו בני עירוב נינהו. אטו מתני' (מילתא) [מי לא] תני חיטין ושעורין דלאו בני אכילה נינהו. אלא משום דקתני במתני' חצי לוג יין. ואמר רב מערבין בשתי רביעיות של יין, ש"מ כי אמר רב וכן לעירוב אמתני' קאמר ש"מ. **ואם הוא יין מבושל** אמר רב כדי לאכול בו. חומץ כדי ליטבול בו. זיתים ובצלים כדי לאכול בהן שתי סעודות. **וכמזון ב' סעודות לעירוב.** סבר רב יוסף עד דאיכא סעודה מהאי וסעודה מהאי מצטרפין. ואסיקנא [דאפילו למחצה ולשליש ולרביע]. (חומץ כדי לטבול בו) [בצלים כדי לאכול מהן] מזון ב' סעודות. הני מילי באמהות אבל בעלין לא, ועלין נמי לא אמרן אלא

מסורת הש"ס

א) ברכות לט., ב) [פסחים עד.], ג) [קידושין כ. סוטה מה. ערכין ל:], ד) מעילה יז: כריתות יג. [מקואות פ"י מ"ז], ה) לעיל כז. קידושין לד., ו) פאה פ"ח מ"ה, ז) [תוספתא פ"ו ה"ב], ח) [לפנינו איתא היינו יושבין לפני ר"מ], ט) [ועי' רש"י פסחים עד. ד"ה רבי ישמעאל], י) ס"א, כ) [בכורות נח.], ל) [דברים כו], מ) [ע"ב], נ) [ברבינו יהונתן: ממש שתי סעודות], ס) בס"א: המקום, ע) [פאה פ"ח מ"ו],

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' בשתי רביעיות של יין (מדבעינן כולי האי) תא"מ ונ"ב ס"א אינו:

◆

גליון הש"ס

רש"י ד"ה הריני כבן עזאי וכו' והיה אומר כל חכמי ישראל וכו'. בכורות נח ע"א: תום' ד"ה מאי אולמי' וכו' דקים ליה להש"ס. כעין זה בתוס' בשבת דף ט ע"ב ד"ה הא לן וש"נ:

◆

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה עוכלא שמינית. נ"ב ורשב"ס כתב חמישית. (כ"ה ברשב"ס ב"ב נ' א' ד"ה ועוכלא וע"ש פ"ט ב' ד"ה תומן): [ב] שם שבליטרא. נ"ב נ"ל שבלוג: (והוא סה"ד ואח"כ מה"ד) וליטרא. הוא חצי לוג. כנ"ל. (וכמ"ש בירושלמי פ"י דתרומות והביאו הר"ש שם במתני' ח'):

◆

רבינו חננאל

ופרקינן ההוא בבשיל ולא בשיל. **אמר רבא הריני כבן עזאי בשוקי טבריא.** פי' רבא משתבח ואמר הריני [ידוע] בחכמה (ידוע) בעירובין כמו שהיה בן עזאי ידוע בחוכמתו בשוקי טבריא. **שאלו ההוא מרבנן** שיעור תפוחין בעירוב כמה. א"ל רבא וכי מערבין בתפוחין. א"ל ההוא מרבנן ולא, והתנן במס' מעילה פרק רביעי כל האוכלין מצטרפין לפסול את הגויה כבחצי פרס. ובמזון שתי סעודות לעירוב. קתני מיהת כל האוכלין ואפי' התפוחין נמי בכללן שגם הם אוכלין הן. ודחאו רבא הא אמר ר' יוחנן אין למידין מן הכללות. כלומר האי דקתני כל, לאו דווקא הוא. ואמרינן לאו (מכלל) [מכל] אלא מדקתני ובמזון שתי סעודות לעירוב וכביצה לטמא טומאת אוכלין, והני נמי בני טמויי נינהו ללמד דווקא קתני. ולא מצא רבא תשובה. ופי' רב נחמן תפוחין בעירובין [בקב]. וכן הלכה. ומותיב עליה מיהא דתני בפיאה בפרק האחרון בירושלמי, וקרוב לעיניין הזה בספרי דבי רב, ר"ש בן אלעזר אומר עוכלא תבלין וליטרא ירק, עשרה אגוזין, וה' אפרסקין, ב' רמונים, ואתרוג אחד. ואמר קורסק בר דר משום (דרבנן) [דרב] וכן לעירוב. ואם איתא ניהוי ה' תפוחים כשיעור אפרסקין ה'. ושנינן תפוחין דשכיחי קב, אפרסקין דלא שכיחי ה'. **אמר רב יוסף שרא ליה מריה לרב מנשיא בר שגובלי דאנא אמרן]תא ניהליה.** הא דאמר רב וכן לעניין [עירוב] אמתניתין דתנן בסוף פיאה, אין פוחתין